

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezinden Hizmet Alan Kadınların Aile İçi Şiddet Yaşantıları

Domestic Violence Experiences of Women Receiving Service from Violence Prevention and Monitoring Center

^{ID} Derya ŞAŞMAN KAYLI^a, ^{ID} Fatih ŞAHİN^a

^aManisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Manisa, TÜRKİYE

ÖZET Amaç: Kadına yönelik aile içi şiddetin, sağlıklı toplumun inşasıyla sıkı ilişkisi, şiddeti önlemeye yönelik uygulamaların belirlenmesinde, şiddet nedenlerinin ve örüntülerinin saptanmasında öncelikli bir yere sahiptir. Bu önemden hareketle çalışmada; 2011 yılında açılmaya başlayan ve günümüzde 80 ilde faaliyet gösteren Şiddet Önleme ve İzleme Merkezinden hizmet alan kadınların, aile içi şiddet yaşantıları değerlendirilmiştir. **Gereç ve Yöntemler:** Araştırma nicel yöntemle yapılmış, tanımlayıcı araştırma türündedir. Veriler, kuruma başvuran ve çalışmaya katılmaya gönüllü 111 müracaatçıyla konuyla ilgili literatür doğrultusunda oluşturulmuş bir anket formuyla toplanmıştır. Verilerin analizinde, SPSS 15 programı kullanılmıştır. **Bulgular:** Kadınların yaş ortalaması 30±9,7, %45,19'u ilk evliğini 18 yaşın altında yapmış %34,2'si görücü usulüyle evlenmiştir. Kadınların %89'unun para getiren bir işte çalışmamaktadır. Kadınlardan %53,1'i daha önce yaşadığı şiddeti kimseye anlatmamıştır. **Sonuç:** Kadınların kurumsal desteğe ihtiyaç hissetmeleri ve önemli bulmaları sevindirici bir bulgudur. Özel önlemlerle, politikalarla kadınların istihdam, eğitim olanaklarının ve şiddet ortamını terk edip kendi yaşamlarını kurma yönünde uzun süreli psikolojik, ekonomik ve sosyolojik kurumsal desteklerin artırılması gerekmektedir.

ABSTRACT Objective: The close relationship between domestic violence against women and the construction of a healthy society has a priority in determining the practices aimed at preventing violence and determining the causes and patterns of violence. Based on this importance, in the study; The domestic violence experiences of women who received service from the Violence Prevention and Monitoring Center, which started to be opened in 2011 and operate in 80 provinces today, were evaluated. **Material and Methods:** The research is in the type of descriptive research, which was carried out with the quantitative method. The data were collected with a questionnaire form created in line with the literature on the subject with 111 applicants who applied to the institution and volunteered to participate in the study. SPSS 15 program was used in the analysis of the data. **Results:** The mean age of the women was 30±9.7 years, 45.19% of them had their first marriages under the age of 18, and 34.2% of them were married in an arranged manner. 89% of women do not work in a paid job. 53.1% of women have not told anyone about the violence they have experienced before. **Conclusion:** It is a pleasing finding that women feel the need for institutional support and find it important. With special measures and policies, long-term psychological, economic and sociological institutional support should be increased for women to leave the environment of violence and establish their own lives.

Anahtar Kelimeler: Aile içi şiddet; şiddet; fiziksel şiddet

Keywords: Domestic violence; violence; bullying violence

Değişen toplumsal kültürel dinamiklere karşın ırk, renk etnik köken ayrımı olmaksızın şiddet, dünyanın birçok ülkesinde kadınlar için risk faktörü olmaya devam etmektedir. Kadına yönelik şiddete dair dünya genelinde istatistikler, bize her 3 kadından 1'inin şiddet mağduru olduğunu, öldürülen kadınların %38'inin ise birlikte yaşadıkları eşleri tarafından öl-

dürüldüğünü söylese de durumun daha yaygın olduğu bilinmektedir.^{1,2} Türkiye'de kadına yönelik şiddetin yaygınlığına ilişkin tanımlayıcı tipte tarama çalışma sının, ülke genelinde ilk defa 2007 yılında yapıldığı görülmektedir.³ Araştırma verileri, hayatının bir döneminde en az 1 defa fiziksel şiddete uğrayan kadınların oranının %34 olduğunu, kadınların %14'ünün

Correspondence: Derya ŞAŞMAN KAYLI

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Manisa, TÜRKİYE/TURKEY

E-mail: dsasmankayli@gmail.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine and Forensic Sciences.

Received: 30 Nov 2020

Received in revised form: 06 Jan 2021

Accepted: 06 Jan 2021

Available online: 20 Jan 2021

2619-9459 / Copyright © 2021 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

en az bir defa istemediği hâlde cinsel şiddete maruz kaldığını göstermiştir. Cinsel şiddet mağduru olduğunu beyan edenlerin %67'sinin, aynı anda fiziksel olarak da şiddete uğradığı, %29'unun ise ekonomik şiddete uğradığı bulgulanmıştır. 2011 yılında yapılan bir diğer araştırmada ise erişkinlik döneminde olan kadınların yaklaşık %20-25'inin fiziksel şiddete, %10'dan fazlasının da cinsel şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir. Kadına yönelen şiddetin tüm biçimleri ele alındığında, bu oranın %45'lere çıktığı görülmektedir.⁴ Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının, 2008 ve 2014 yıllarında ülke çapında gerçekleştirdiği kadına yönelik şiddet araştırmalarının verileri ise sorunun giderek arttığını göstermektedir.⁵ 2014 yılı araştırmasında; hayatının herhangi bir bölümünde eşi ya da birliktelik yaşadığı kişi/kişiler tarafından fiziksel şiddete uğrayan kadınların oranı %35,5 olurken, evli kadınların %12'sinin hayatlarının bir döneminde cinsel şiddete maruz kaldığı bulgulanmıştır. Fiziksel ve/veya cinsel şiddet mağduru kadınların oranı %37,5'tir. Duygusal şiddet mağduru kadınların oranı %43,9 ve ekonomik şiddet mağduru kadınların oranı ise %30'dur. Bu kadar yaygın olan şiddetle mücadelenin önemli bir ayağını, 2011'de kurulmaya başlayan şiddet önleme ve izleme merkezleri (ŞÖNİM) oluşturmaktadır. Bu kurumlara başvuran kadınların aile içi şiddet yaşantılarının, başvuru nedenlerinin ve kurumdan beklentilerinin tespit edilmesi, şiddetle mücadele etmede, şiddeti önlemeye dönük müdahalelerinin oluşturulmasında ve mücadele politikalarının yaşama geçirilmesinde oldukça önemlidir. Bu önemden hareketle bu çalışma gerçekleştirilmiştir.

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE KADINA YÖNELİK ŞİDDET

Dünyadaki cinsiyetler arasında yaşanan eşitsizliklere dair göstergeler, ülkelerin insani gelişimine yönelik belirleyiciler olarak ülkelerin cinsiyet eşitliği/eşitsizliği indeksindeki yerini, kazanımlarını ve kayıplarını göstermektedir. Dünya genelindeki söz konusu göstergeler, cinsiyet eşitsizliğinin sadece %68 oranında kapatıldığını göstermektedir. Ekonomik katılım kategorisindeki küresel verilere göre kadınlara erkek arasındaki ücret eşitsizliğinin kapanması için 217 yıl gerekmektedir. Yüz altı ülkede, cinsiyet eşitsizliğine

ilişkin farkın ancak 100 yıl sonra kapanacağı öngörülmektedir.^{1,2} Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) 2016 yılı raporuyla karşılaştırıldığında cinsiyet eşitsizliği 60 ülkede artış gösterirken, 82 ülkede azalmıştır. Ekonomik, siyaset, istihdam, eğitime dair bu eşitsizlik sıralamalarının, kadına yönelik şiddetle doğrudan ilişkili olduğunu söylemek mümkündür. Kadınların, ekonomi, sağlık, eğitim, istihdam ve siyaset gibi alanlarda yaşadığı dezavantajlı durumların çokluğu, toplumsal olanaklardan yararlanmalarını zorlaştırmakta, dezavantajlı durumları derinleştirmekte ve sonraki kuşağa aktararak döngüsel hâle gelebilmektedir.

Ülkemizde, kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında "4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair" Kanun 1998 yılında yürürlüğe girmiştir. Kanun, "şiddet uygulayıcısına yönelik düzenlenen tedbirler ile aile içerisinde kadına ve çocuğa yönelen şiddetin önlenmesinde kapsayıcı hükümler içeren yasal bir araç" olmuştur. 2004 yılında, Anayasa'nın 10. maddesine; "Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür" hükmü eklenmiştir. 1979 tarihli Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Kaldırılmasına Yönelik Sözleşme, ülkemizde 1981 yılında yürürlüğe girmiştir. Türkiye'de kadına yönelik şiddete ilişkin temel mevzuat, uluslararası İstanbul Sözleşmesi'nin imzalanmasının ardından 2013 yılında 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un yasallaşmasıyla olmuştur. 6284 sayılı kanun, kadına yönelik şiddetle mücadelede, özellikle de koruyucu ve önleyici hizmetlere odaklanması açısından oldukça önemli ve kapsayıcı bir yasa niteliğine sahiptir. Bu kapsamda kanunun uygulanması, 2007-2020 yıllarını kapsayan birbirini takip eden üç ulusal eylem planı dâhil bir dizi tedbirle desteklenmiştir.⁶ Ülkemizde devlet politikası olarak kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesi çalışmaları yapılmakta, 2007'den beri kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda kurum ve kuruluşların görevlerini ve sorumluluklarını belirleyen eylem planları oluşturulmakta ve uygulanmaktadır.⁷ 2016-2020 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı'nda; mevzuatın düzenlenmesi, farkındalık yaratarak zihniyet dönüşümünü gerçekleştirme, şiddet mağdurlarını güçlendirerek koruyucu ve önleyici hizmet sağlama, sağlık hizmetlerinde düzenleme yapma ve uygulama,

kurumlar arası iş birliğini sağlama ve politikalar geliştirme olarak 5 temel hedefe yer verilmiştir.⁸ Bu kapsamda kanunun 14. maddesi kapsamında ŞÖNİM'ler, şiddet mağduru kadınlara ve gruplara yönelik verilen hizmetlere ve bu hizmetlerin verildiği şiddetle mücadeleyle yönelik koruyucu ve önleyici hizmet sağlayan kuruluşlar arasında yer almıştır.

ŞÖNİM, “şiddetin önlenmesi ve koruyucu önleyici tedbirlerin etkili bir şekilde uygulanması doğrultusunda destekleyici ve güçlendirici rehberlik, danışmanlık, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği, yeterli ve gerekli personelin görev yaptığı (tercihen kadın personel), çalışmaların 7 gün 24 saat esasına göre yürütüldüğü merkez” olarak tanımlanmaktadır. Üç ana başlık ile ŞÖNİM'lerde yürütülecek hizmetler belirlenmiştir. Bunlar; şiddetin önlenmesi ve tedbir kararlarının izlenmesine yönelik hizmetler, şiddet mağduru kişilere yönelik hizmetler ve şiddet uygulayan/uygulama ihtimali bulunan kişilere yönelik hizmetlerdir. 2012 yılından beri ilk olarak pilot illerde açılmaya başlayan ŞÖNİM'lerin şiddetin önlenmesi, sonlandırılması ve şiddet sonucunda yaşanan olumsuzlukların çözülmesi noktasında önemli işlevleri vardır.

Bu merkezlerin, hem şiddeti önlemeye yönelik çalışmalar yapması, tedbir kararlarının uygulanmaya konulmasını denetlemesi hem destek mekanizmalarının geliştirilmesi hem de şiddetle mücadelede rol oynayan kamu ve kamu dışı aktörler arasında koordinasyonu sağlaması beklenmektedir. Tüm bu düzenlemelere karşın kadına yönelik şiddetle mücadelede hâlen önemli sıkıntılar söz konusudur. Yasal düzlemde önemli adımlar atılmış olmasına karşın 2016 yılında, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından 14.332 koruyucu tedbir kararı verilmiş, ha yati tehlikesi bulunduğu gerekçesiyle 13.919 kadın geçici koruma altına alınmıştır.⁸ Bu rakamlar, günde 115, her 1 saatte ise 5 kadının ölüm tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu göstermektedir.

Ülkemizde yedi yıldır aktif olarak şiddetin önlenmesinde kurumsal olarak çalışan ŞÖNİM'e başvuran şiddet mağduru kadınların şiddet yaşantıları, gereksinimleri, kurumdan beklentileri gibi durum tespitine yönelik çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Daha çok konuyla ilgili çalışmaların,

kuruma başvuru formları üzerinden yapıldığı görülmektedir.^{9,10} Şiddetle mücadele etmek için risk faktörlerini belirlemek, şiddet mağduru müracaatçıların gereksinimlerini tespit etmek, müracaatçıların şiddetle mücadeleye ilişkin kurum ve yasaya ilişkin farkındalıklarını ve kurumdan beklentilerini belirlemek, sosyal hizmet müdahalelerinin etkin bir şekilde planlanabilmesine katkı sağlayabilmek amacıyla bu çalışma planlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Bu araştırma, Ege bölgesinde bir ilde ŞÖNİM'den hizmet alan, çalışmayı kabul eden kadınlarla nicel yöntemle tanımlayıcı tipte yapılmış bir araştırmadır.

ÖRNEKLEM

Araştırma, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan alınan izin sonrasında 1.5.2018 ve 1.5.2019 tarihleri arasında ŞÖNİM'den hizmet alan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 18 yaşın üzerindeki kadınlarla gerçekleştirilmiştir. ŞÖNİM'lerde müracaatçılara hem telefonla hem de yüz yüze hizmet verilmektedir. İlgili tarihler arasında Ege Bölgesi'ndeki bir ilimizde bulunan ŞÖNİM'den hizmet alan toplam müracaatçı sayısı 3.375'tir. Araştırma tarihleri içinde yetkililerden kurumun hizmet verdiği müracaatçı sayısının 2.869'una telefon üzerinden hizmet verildiği, kuruma doğrudan başvuran 548 müracaatçı olduğu öğrenilmiştir. Bu katılımcılardan 329'unun can güvenliği riskinin yüksek olması sebebiyle acilen sığınma evine yerleştirildiği, geriye kalan 219 müracaatçının 66'sının hâlâ travma etkisinde olması, 42 müracaatçının ise araştırmaya gönüllü olmaması nedeniyle çalışma 111 müracaatçıyla gerçekleştirilebilmiştir.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Anket Formu, çalışmanın amaçları göz önünde bulundurularak, DSÖ'nün (Çoklu Ülke Kadın Sağlığı ve Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları) çalışmasında ve ülkemizde yapılan aile içi şiddet araştırmalarında kullanılan sorular incelenerek hazırlanmıştır. Hazırlanan soru formunda; kadınların temel özellikleri, maruz kaldıkları duygusal ekonomik, fi-

ziksel ve cinsel şiddet, şiddete yönelik hizmet veren kurum/kuruluşlara başvuru ve şiddete ilişkin yasalardan haberdar olma durumlarına ilişkin 70 soru yer almıştır.

ARAŞTIRMANIN GÜÇLÜ YANI

Türkiye’de konuyla ilgili çalışmaların, söz konusu kurumlara başvuran kadınların başvuru formları üzerinden yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmada, uygulama öncesinde şiddet gören kadınlarla iletişim kurulmuş, çalışma anlatılarak güvenleri kazanılmaya çalışılmış, sonrasında araştırmacı tarafından anket soruları uygulanmıştır. Verilerin kurumda toplanmış olması açısından bu çalışma önemlidir.

ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma, Türkiye’nin bir ilindeki ŞÖNİM’de gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında şiddet mağduru olan, sığınma ve korunma ihtiyacı içerisinde bulunan kadınlardan bilgi almak, kadınların özel durumları nedeniyle birebir çalışmayı gerektirmiş, kadınların bir kısmının sorulara cevap vermekten kaçınmış olması, korkması veya bazılarının soruları gereken şekilde cevaplandırmamaları nedeni ile araştırma zahmetle ve güçlüklerle yürütülmüştür. Şiddetle mücadele politikalarının etkin kılınmasında, aile içi şiddetin nedenlerinin tespitinde ve bu çerçevede konuyla ilgili çözümlerin ülke genelinde oluşturulmasında, ülke çapındaki tüm ŞÖNİM’lerde bu tür çalışmalar yapılmasına ihtiyaç vardır.

VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmanın verileri, SPSS 15 programında değerlendirilmiştir. Sürekli veriler ortalama ve standart sapma, kategorik veriler ise sayı ve yüzde ile özetlenmiştir. Sosyodemografik verilerin betimsel analizinde, tanımlayıcı istatistikler ve korelasyon analizi uygulanmıştır.

ETİK ONAY

Araştırmaya başlamadan önce Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan 17.6.2019 tarih ve 2019-04/10 no.lu izin alınmıştır. Katılımcılara, araştırmanın amacı ve içeriği hakkında bilgi verilmiş, onamları alınmıştır. Araştırma, Helsinki Deklarasyonu ilkelerine uygun olarak yürütülmüştür. Veri top-

lama araçları, araştırmacılar tarafından toplama araçlarına isim yazılmayacağı, elde edilen verilerin yalnızca araştırma kapsamında kullanılacağı, kişisel bilgilerin gizliliğinin sağlanacağı bilgisi verilerek gönüllü olan katılımcılara uygulanmıştır.

BULGULAR

Şiddet mağduru kadınların %20’si şiddet gördüğü kişilerle aynı evde yaşamaktadırlar. En düşük yaş 18, en yüksek yaş 58’dir. Katılımcıların %72,9 ilk ve ortaokul mezunu iken, sadece %6,3’ünün üniversite mezunu olduğu görülmüştür. Yarıdan fazlası evliliğini devam ettirmektedir. Kadınların eşlerinin ekonomik durumlarına bakıldığında; %26,1 nin gelirin olmadığı, %63’nün asgari ücretin altında, sadece %10,9’inin ise asgari ücretin üzerinde gelire sahip olduğu görülmektedir. %45,19’unun ilk evliliğini 18 yaşın altında yaptığı ve %80,2’sinin de 5 yıldan uzun süredir evli oldukları görülmektedir. Kadınların %79,3’ü çocuk sahibidir ve %31’inin ilk gebelik yaşının 18 yaş altı olduğu tespit edilmiştir. Nikâh durumlarına bakıldığında; %78’inin hem dini hem resmî, %9,9’unun ise sadece dini nikâh yaptığı görülmüştür. Evlilik kararlarını %40,5’inin ailesinin verdiği, %35,1’inin eşleriyle ortak alındığı görülmüştür. Kadınların %34,2’si eşlerini hiç tanımadan görücü usulüyle, %25,2’si ise anlaşıp ailenin onayıyla evlendiğini belirtmiştir. Katılımcıların %18,9’unun evlendikleri eşleriyle ise akrabalık ilişkileri vardır. Kadınların %9,9’u ise dini nikâhlı 2. eşle yaşamaktadır (Tablo 1).

KADINLARIN ÇALIŞMA DURUMLARI

Araştırma kapsamında kadınların yarıdan fazlası eğer çalışmak isteselerdi eşlerinin izin vermeyeceğini belirtmiştir. Kadınların sadece %11’i çalışmaktadır. Kadınların çalışma durumlarını etkileyen faktörlere bakıldığında, küçük çocukların ve engelli yakının bakımından birinci derecede sorumlu olma, ailesi tarafından çalışmasına izin verilmeme gibi değişkenlerin etkili olduğu görülmemektedir. Kadınlardan sadece %60,4’ünün acil bir durumda da para bulamayacağı, %27’sinin ise acil bir durumda ailesine ulaşabileceği görülmüştür. Çalışma kapsamında, kadınların %55,9’u, ailelerinin desteğinden uzakta görülmüştür (Tablo 2).

TABLO 1: Sosyodemografik veriler.

	n	%
Yaş		
18 ve üstü	107	96,4
18 altı	4	3,6
En düşük-en yüksek	18-58	
$\bar{X} \pm SS = 30 \pm 9,7$		
Birlikte yaşanılan kişi		
Çocuğumla	34	30,6
Eşimin ailesiyle	33	29,7
Eşimle	24	21,6
Kendi ailemle	12	10,8
Tek başıma	8	7,2
Eğitim durumu		
İlkokul	45	40,5
Ortaokul	36	32,4
Lise ve üstü	30	27,0
Medeni durum		
Evli	59	53,2
Boşanmış	27	24,3
Ayrı Yaşiyor	13	11,7
Bekâr	11	9,9
Eşi ölmüş	1	0,9
Eşlerinin/ekonomik durumu		
Geliri yok	29	26,1
0-900 TL	20	18
901-2000 TL	50	45,0
2001-4000 TL	12	10,9
İlk evlenme yaşı		
18 yaş altı	51	45,19
18 yaş üstü	60	54,1
$\bar{X} \pm SS = 19,0 \pm 3,32$		
Evlilik Süresi		
5 yıldan az	22	19,8
5 yıldan fazla	89	80,2
$\bar{X} \pm SS = 11,66 \pm 7,27$		
Çocuk sahibi olma durumu		
Evet	88	79,3
Hayır	23	20,7
$\bar{X} \pm SS = 2,37 \pm 1,00$		
İlk gebelik yaşı		
18 yaş altı	35	31
18 yaş üstü	52	46,8
$\bar{X} \pm SS = 20,17 \pm 4,21$		
Nikâh durumları		
Hem resmî hem imam nikâhı	87	78,4
Sadece resmî nikâh	13	11,7
Sadece imam nikâhı	11	9,9

devamı→

TABLO 1: Sosyodemografik veriler.(devamı)

	n	%
Evliliğe karar verme durumu		
Ailem karar verdi	45	40,5
Eşim ve ben birlikte karar verdik	39	35,1
Ben karar verdim	22	19,8
Diğer	5	4,5
Evlenme biçimleri		
Görücü usulüyle	38	34,2
Anlaşarak, ailenin onayıyla	28	25,2
Kendi isteğimle ailenin haberi olmadan	24	21,6
Anlaşarak, aile onaylamadan	13	11,7
İstemiyordum kaçırıldım	4	3,6
Diğer	3	2,7
Berdel	1	0,9
Eşle akrabalık		
Olmayanlar	90	81,1
Akrabalık olanlar	21	18,9
Kumalık durumu		
Evet	11	9,9
Hayır	100	90,1

X̄: Ortalama; SS: Standart sapma.

KADINLARI KUŞATAN ŞİDDET ÖRÜNTÜLERİ

Kadınların geçmiş şiddet yaşantılarına bakıldığında evlenmeden önce hem kendilerinin hem de eşlerinin anne ve babaları tarafından şiddet mağduru oldukları saptanmıştır. Kadınların kayınvalidelerinin de yarıya yakının, eşleri tarafından fiziksel şiddet mağduru olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3).

Şiddete, çocuklarının tanık olup olmadığına bakıldığında 38,7'lik oranla çocukların çoğu kez şiddete tanıklık ettiği görülmüştür. Kadınlardan %53,1'i daha önce yaşadığı şiddeti kimseye anlatmazken, kurum kuruluşlara giden kadınların oranı %4,5, anne ve kız kardeşlere anlatanların oranı ise %12,6'dır. Evi tek etme sayısına bakıldığında " $\bar{X} \pm SS = 2,90 \pm 1,79$ " olduğu görülmüştür. Kadınların %61,3'ü, eşlerinin (birlikte oldukları kişilerin) davranışları nedeniyle en az bir gece kalacak şekilde evini terk ettiğini belirtmiştir.

KADINLARIN MARUZ KALDIĞI ŞİDDET BİÇİMLERİ

Araştırma kapsamında kadınların evlenmeden önce ebeveynleri tarafından şiddet mağduru olma duru-

TABLO 2: Kadınların çalışmamlarını etkileyen faktörler (n=91).

	n	%
Kadınların çalışmama nedenleri		
İş arıyor / işsiz	38	41,8
Küçük çocuğu var / çocuk bakıyor	22	24,1
Eşi / ailesi izin vermiyor	12	13,2
Engelli / hasta	7	7,7
Eğitimi yok	5	5,5
İhtiyaç Duymamak	3	3,3
Diğer	4	4,4
Aileden alınan düzenli gelir durumu		
Hayır	81	89
Evet	10	11
Eşlerinin çalışmalarını engelleme durumu		
Evet, engeller/engellendi	52	57,2
Hayır, engellemez	33	36,3
Bilmiyorum	6	6,6
Acil bir durumda, maddi kaynak bulma durumu		
Evet	24	26,4
Hayır	55	60,4
Bilmiyorum	12	13,2
Acil bir durumda aileye ulaşma durumu		
Evet	30	33
Hayır	58	63,7
Bilmiyorum	3	3,3
Aile desteğine yakın yaşamak		
Evet	35	38,5
Hayır	52	57,1
Ailesiyle birlikte yaşıyor	2	2,2
Ailesi hayatta değil	2	2,2

munun, benzer şekilde evlendikten sonra da devam ettiği görülmektedir.

Duygusal Şiddete İlişkin Düşünceler

Kadınlara ifadeler verilmiş ve bu ifadelerle ilişkin durumları kocalarıyla ne sıklıkla yaşadıkları sorulmuştur. İfadeleri “Hiç olmadı” (1), “Yalnızca bir kez oldu” (2), “Birkaç defa oldu” (3), “Ara sıra” (4), “Sık sık” (5), “Eskiden oluyordu şimdi olmuyor” (6) “Cevap yok” (7) şeklinde 1’den 7’ye kadar derecelendirmeleri istenmiştir. Tablo 4’ten de görüleceği üzere ortalama değerler sık sık şiddet görme durumuna yakındır. Kadınların bağırma, hakaret, başkalarının yanında azarlanma, tehdit, sevdiklerini görememe, aşağılama gibi duygusal şiddet mağduru olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4).

Ekonomik Şiddet

Kadınların ekonomik şiddet durumlarına bakıldığında; eşlerin çalışmalarına engel olduğu, ev için para vermeyi reddettiği, gelirlerinin zorla ellerinden alındığı tespit edilmiştir (Şekil 1).

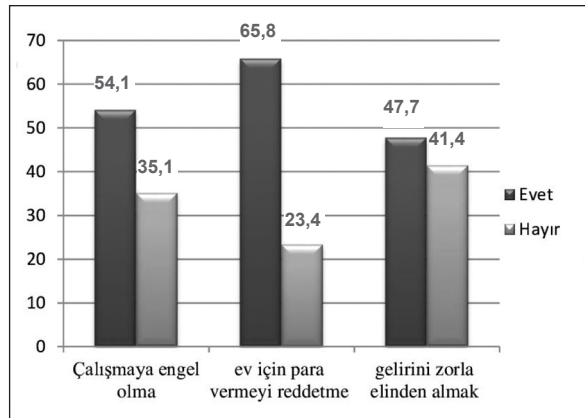
TABLO 3: Kadınların geçmiş şiddet deneyimleri (n=111).

	n	%
Baba tarafından şiddet görme durumu		
Hayır	50	45,0
Evet	48	43,2
Hatırlamıyorum	4	3,6
Babam bizimle oturmuyordu/babam hatırladığım dönemde sağ değildi	9	8,1
Anne tarafından şiddet görme durumu		
Evet	44	39,6
Hayır	61	55,0
Hatırlamıyorum	3	2,7
Annem bizimle oturmuyordu/annem hatırladığım dönemde sağ değildi	3	2,7
Çocuklarını dövme durumu		
Hayır	96	86,5
Evet	15	13,5
Babanız annenizi döver miydi?		
Evet	59	53,2
Hayır	37	33,3
Bilmiyorum	11	9,9
Babam bizimle oturmuyordu/babam hatırladığım dönemde sağ değildi	4	3,6
Eşiniz anne veya babasından dayak yemiştir mi?		
Evet	46	41,4
Hayır	37	33,3
Bilmiyorum	27	24,3
Ne annesiyle ne de babasıyla oturmuymuş/ne annesi ne de babası hatırladığı dönemde sağ değillermiş	1	0,9
Kayınvalideniz hiç eşinden dayak yemiştir mi?		
Evet	46	41,4
Hayır	19	17,1
Bilmiyorum	44	39,6
Hiç kayınvalidesi olmamış	2	1,8
Eşin uyuşturucu kullanma durumu		
Hayır	89	80,2
Her gün/Hemen hemen her gün	10	9,0
Haftada 1-2 gün	6	5,4
Ayda birkaç kez	2	1,8
Ayda birden az	4	3,6
Eşin evliyken başka bir kadınla ilişki durumu		
Evet	55	49,5
Hayır	39	35,1
Olabilir	17	15,3

TABLO 4: Duygusal şiddete ilişkin düşünceler (n=111).

Duygusal Şiddete İlişkin Düşünceler	Ortalama	SD
Eşinizin sizi kıskanması	3,8485	1,58026
Eşinizin giyiminize karışması	3,5051	1,74013
Eşinizin bağırması	4,4040	1,16863
Eşinizin size hakaret etmesi	4,2626	1,23376
Başkalarının yanında sizi azarlaması	3,6869	1,61401
Elinizdeki parayı istediğiniz gibi harcamanıza engel olması	3,7778	1,71164
Ailenizi görmenizi engellemesi	3,3265	1,79791
Arkadaşlarınızı görmenizi engelleme	3,6162	1,76535
Çocuklara zarar vermekle tehdit	2,5699	1,87893
Dayakla tehdit etmek	3,7273	1,65873
Evden kovması	3,1414	1,69640
Cinsel ilişkiye zorlaması	3,5455	1,79155

SD: Standart deviasyon.

ŞEKİL 1: Ekonomik şiddet.

Fiziksel Şiddet

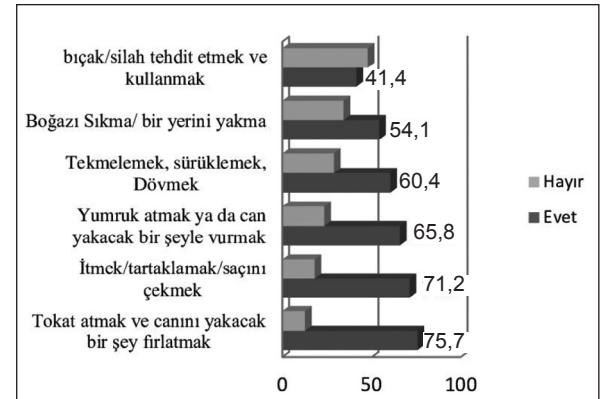
Kadınların bıçak/silahla tehdit edilmesi, boğazının sıkılması/bir yerinin yakılması, tekmelenip, sürüklenip dövülmesi, yumruk atılıp can yakacak bir şeyle dövülmesi, itilip, tartaklanması ve saçlarının çekilmesi, tokat atılıp canlarını yakacak bir şey fırlatılması gibi farklı şiddet tiplerine maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Araştırmada, kuruma şiddet nedeniyle başvuran kadınların yarısından fazlasının evlendikleri ilk yıldan itibaren eşleri tarafından fiziksel şiddet mağduru oldukları tespit edilmiştir (Şekil 2).

Cinsel Şiddet

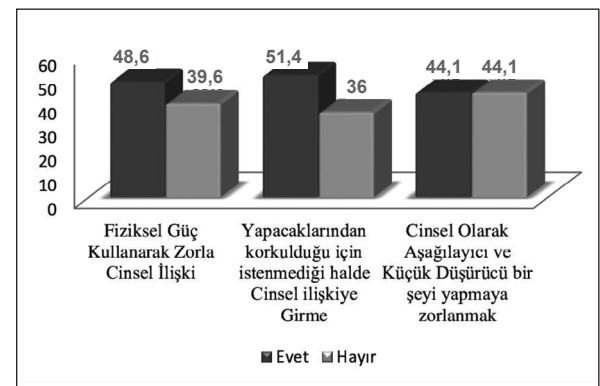
Cinsel şiddet durumlarına bakıldığında kadınların, fiziksel güç kullanılarak, korkutularak ve istemedikleri hâlde cinsel ilişkiye zorlandığı saptanmıştır (Şekil 3).

ŞİDDET TÜRLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Fiziksel şiddet ile ekonomik şiddet arasında pozitif yönde bir korelasyon bulunmuştur ($r=510$, $p=0,00$). Cinsel şiddet ile ekonomik şiddet arasında da pozitif yönde bir korelasyon bulunmuştur ($r=367$, $p=0,00$). Bu sonuca göre bir şiddet türü arttıkça diğeri de artmaktadır. Evlilik yaşı ve eğitim durumu arasında pozitif yönde bir korelasyon bulunmuştur ($r=276$, $p=003$). Babanın uyguladığı fiziksel şiddet ile annenin uyguladığı fiziksel şiddet arasında pozitif korelasyon vardır ($r=268$, $p=004$). Babanın uyguladığı fiziksel şiddet ile babanın anneye uyguladığı fiziksel şiddet arasında pozitif yönde bir korelasyon çıkmıştır ($r=452$, $p=0,00$). Babanın anneye uyguladığı fiziksel şiddet ile anne tarafından uygulanan fiziksel şiddet arasında da pozitif korelasyon çıkmıştır ($r=193$, $p=0,043$). Kayınvalidenin eşinden ve eşinin, anne babasından fiziksel şiddet mağduru olma durumu arasında pozitif korelasyon çıkmıştır ($r=320$, $p=0,021$). Koruma kanununu bilen kadınların, ka-

ŞEKİL 2: Ağır fiziksel şiddet.

ŞEKİL 3: Cinsel şiddet.

nundan faydalanmaları arasında pozitif korelasyon bulunmuştur ($r=274$, $p=0,004$).

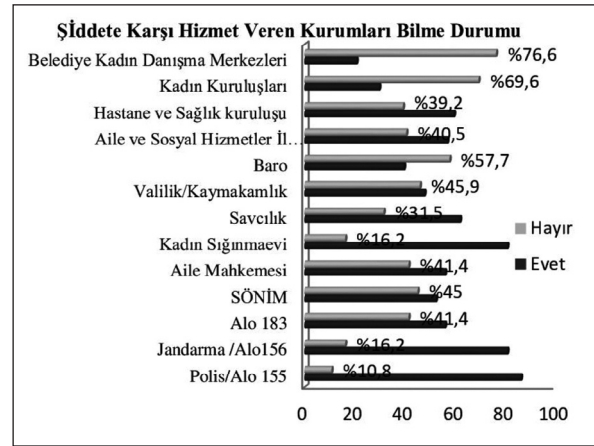
ŞİDDETLE MÜCADELE KURUMLARINI BİLME VE FAYDALANMA DURUMU

Kadınlar, eşini döven erkeklerin %93,7'sinin cezalandırılması gerektiğini düşünmektedir. Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun hakkında bilgiye sahip olan kadınlara bakıldığında; 111 kadından %57,7'sinin kanunu bildiği, %42,3'ünün ise bilgi sahibi olmadığı görülmüştür. Koruma kanunundan faydalanma durumlarına bakıldığında; %33,3'ünün daha önce kanundan faydalandığı, %36'sının hiç faydalanmadığı %30,6'sının ise ilk defa faydalandığı bulgulanmıştır.

Katılımcıların, ülkemizde fiziksel ve cinsel şiddet mağduru olan kişilere hizmet veren kurum ve kuruluşları bilme durumlarına bakıldığında; %81,1'inin kadın sığınma evini bildiği, sadece %45'inin ŞÖNİM'lerden haberdar olduğu görülmüştür. Kadınların şiddet sonrası hangi kurumlara başvurduklarına bakıldığında; %34,2'sinin ŞÖNİM'e %78'inin polise başvurduğu görülmüştür. Kadınların ŞÖNİM'e başvuru sayısına bakıldığında; %65,8'inin bir defa başvurduğu görülmektedir ($X\pm SS=1,71\pm 1,50$). ŞÖNİM'e kimin ve hangi kurumların yönlendirildiğine bakıldığında; %62,2'lik oranla başvuruya yönlendiren en etkili kurumun polis teşkilatı olduğu görülmektedir. ŞÖNİM'e başvuran kadınların, kurumdan hangi hizmetleri aldığına bakıldığında %55'inin farklı kurum kuruluşuna yönlendirildiği, sonrasında ise psikososyal destek sağlandığı ve tedbir kararı için müracaatta bulunduğu görülmüştür. Yönlendirilen kurumlar arasında %65,8 ile kadın konukevinin ilk sırada olduğu görülmektedir (Şekil 4).

TARTIŞMA

Kadına yönelik şiddet, tüm kadınları tehdit etmeye devam etmektedir.⁹⁻¹³ Araştırmada kadınların %45,19'unun ilk evliliğini 18 yaşın altında yaptığı, %40,5'inin evlilik kararlarının ailesi tarafından verildiği ve %31'inin ilk gebelik yaşının 18 yaş altı olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada kadınların %34,2'si eşlerini hiç tanımadan evlendiklerini belirtmişlerdir. Bu açıdan araştırma bulguları literatürle benzerlik göstermektedir.¹⁴⁻¹⁶

ŞEKİL 4: Şiddetle mücadele kurumlarını bilme ve faydalanma durumu.

Yapılan araştırmalar, ebeveynler arasındaki şiddete şahit olmanın ileriki yaşlarda eş tarafından şiddet mağduru olma ihtimalini yükselttiğinin altını çizmektedir.¹⁷⁻²⁰ Bu araştırmanın bulguları da benzer biçimde kadınların geçmiş şiddet deneyimlerine sahip olduğunu, yarıya yakın kadının evlenmeden önce anne ve babasından şiddet gördüğünü göstermektedir. Ayrıca kadınların, annelerinin şiddet deneyimlerine bakıldığında %53,2'sinin yetiştiği aile ortamında ebeveynleri tarafından şiddet mağduru olduğu saptanmıştır. Araştırmada, şiddet uygulayan eşlerin %41,4'ünün ebeveynlerinden fiziksel şiddet gördüğü, eşlerin annelerinin ise yarıya yakınının kendi eşleri tarafından yine fiziksel şiddet mağduru olduğu tespit edilmiştir. Bulgular, literatürle uyumlu bir biçimde şiddetin öğrenilerek, kanıksanarak bir sonraki kuşağa aktarıldığını, ebeveynlerinden şiddet gören bireylerin, şiddeti aile içinde eşlerine uyguladıklarını göstermektedir. Bu çerçevede, araştırma kapsamında katılımcıların çocuklarının %78,4'nün şiddete tanıklık ettiği bilgisi şiddetin ilerleyen yıllarda daha da ciddileşebileceğini göstermektedir.

Psikolojik şiddet, bir şiddet türü olarak nispeten yakın geçmişte tanınmaya başlamış olmasına rağmen günümüzde en yaygın görülen şiddet türüdür.²¹⁻²⁴ Psikolojik şiddet, uygulanan kişiyi birçok açıdan güçsüzleştirmeye yarayan ve büyük oranda eleştiri içeren süregelen davranışlar bütünü olarak tanımlanabilmektedir. Psikolojik şiddet mağduru olan bireylerin, yaşadıklarını çoğu zaman şiddet olarak adlandıramamaları, bu yıkıcı davranışlara daha uzun süre siste-

matik bir biçimde maruz kalabilmelerine neden olabilmektedir. Aşağılanma, hakarete ve kötü sözlere maruz kalma, aile ve arkadaşlar ile görüşmeyi sınırlandırma, tehdit edilme gibi eylemlerin de kadınların sıklıkla karşılaştığı psikolojik şiddet örnekleridir. Bu kapsamda araştırma bulguları, müracaatçıların yarıdan fazlasının eşleri tarafından bağırma, hakaret, elindeki parayı harcamaya engel olunması, çocuklara zarar vermekle, dayakla, evden kovulmayla tehdit edildiklerini göstermektedir. Diğer yandan kadınların %20'si, şiddet gördüğü kişiyle aynı evde kalmaya devam etmekte ve yarıdan fazlası da evliliğini devam ettirmektedir. Yapılmış araştırmalarda, psikolojik şiddetin, diğer şiddet türleriyle kıyaslandığında kaygı, korku, utanç, özgüven eksikliği, ruhsal çöküntü, depresyon ve travma sonrası stres bozukluğu gibi çok daha ciddi sorunlara yol açtığı ifade edilmektedir.²⁵⁻³¹ Dolayısıyla yaşanan bu süreç devamı kadınların, bulunduğu dezavantajlı koşulları değiştirmelerini zorlaştırmaktadır.

Önemli bir toplumsal sorun olan kadına yönelik şiddet, sadece kadına fiziksel ve ruhsal anlamda zarar vermekle kalmayıp, aynı zamanda kadınların sosyal yaşama katılımını ve sosyal açıdan kendilerini geliştirmelerini engellemektedir. Türkiye'de evli kadınların %13'ü eşleri tarafından çalıştırılmak istenmemektedir. Kadınların mülkiyet sahipliğine bakıldığında; 15-49 yaş grubundaki kadınların %91'inin bir toprak ve arsa sahibi olmadığı, %82'sinin ise bir ev sahibi olmadığı görülmektedir.¹⁶ Kadınların iş gücüne katılım oranı ise %33,6'dır.¹⁷ Araştırma bulgularına göre kadınların %89'u para getirici bir işte çalışmamaktadır. Oran, Türkiye ortalamasının üzerindedir. Diğer yandan çalışmak isteseler bile yarıdan fazlası eşlerinin izin vermeyeceğini belirtmiştir. Kadınların çalışma durumlarını etkileyen diğer faktörlerin ise küçük çocuklara bakmak zorunda olmak, engelli yakınına bakmak, iş bulamamak olduğu görülmüştür. Araştırma bulgularında, acil bir durumla karşılaştıklarında kadınlardan sadece %27'sinin para bulabileceğini belirtmiştir. Bulgularla uyumlu olarak literatür, ekonomik yönden kadınların güçsüzlüğün aile içi şiddetin devamında önemli bir etken olduğunu vurgulamaktadır.³¹⁻³⁵

Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nda eşin veya birlikte olduğu erkeklerin fi-

ziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınların, kurumlara ve/veya kuruluşlara başvurma oranlarının çok düşük düzeyde olduğu, şiddet mağduru olan kadınların %89'unun bu kurum/kuruluşlardan hiçbirine başvurmadıkları tespit edilmiştir.⁶ Başvuru yapanlar da sırasıyla polis, jandarma, kadın, çocuk ve sosyal hizmet danışma hattı, ŞÖNİM, aile mahkemesi, kadın sığınma evi/konukevi, savcılık, valilik/kaymakamlık, baro, aile ve sosyal politikalar il müdürlüğü, hastane ya da sağlık kuruluşu, kadın kuruluşları ve belediye kadın danışma merkezlerine ulaşmışlardır. Bu çalışma kapsamında kadınların, şiddet sonrası hangi kurumlara başvurduklarına bakıldığında; benzer biçimde ilk sırayı %78'lik oranla polis almaktadır. Sırasıyla kadın sığınmaevi, ŞÖNİM, hastane ve sağlık kuruluşu, Alo 183, jandarma farklı olarak oranla aile ve sosyal hizmetler il müdürlüğü, aile mahkemesi, valilik, kaymakamlık, baro, kadın kuruluşları, belediye kadın danışma merkezleri gelmektedir. Kol kırılır yen içinde kalır misali, yarıdan fazlası daha önce yaşadığı şiddeti kimseye anlatmazken, kurum kuruluşlara giden kadınlar %4,5, anne ve kız kardeşlere anlatan kadınlar ise %12,6'dır. Kadınlar dan %61,3'ü eşlerinin davranışları nedeniyle en az bir gece kalacak şekilde evini terk ettiğini belirtmiştir. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nda da fiziksel ve/veya cinsel şiddet mağduru olan kadınların bu alanda hizmet veren kurum ve kuruluşların verdiği hizmetleri duyup duymadıkları sorulmuş ve polisin %86'lık oranla en yaygın olarak bilinen kurum olduğu, bunu %85 ile sığınmaevi/konukevinin izlediği görülmektedir. Bu çalışmada, şiddete karşı hizmet veren kurumları bilme durumları sırasıyla şöyledir; %86,5 polis, jandarma, kadın sığınmaevi, savcılık, hastane ve sağlık kuruluşu, aile ve sosyal hizmetler il müdürlüğü, Alo 183, aile mahkemesi, ŞÖNİM, valilik kaymakamlık, baro, kadın kuruluşları, belediye kadın danışma merkezleridir. Kadınların şiddet ortamından uzaklaşmalarına yardımcı olacak kanundan ve kurumlardan haberdarlıklarının ise zayıf olduğu görülmüştür. Koruma kanunu hakkında bilgiye sahip olan kadınlara bakıldığında; kadınların %57,7'si kanunu bildiğini, %42,3'ü ise bilgi sahibi olmadığını belirtmiştir. Koruma kanunundan faydalanma durumlarına bakıldığında %33,3'ünün daha önce faydalandığı, %36'sının hiç

faýdalanmadığı, %30,6'sının ise ilk defa faydalandığı tespit edilmiştir. Kadınların ŞÖNİM'e başvuru sayısına bakıldığında %65,8'inin bir defa başvurduğu görülmektedir. Kadınların %62,2'sinin polis teşkilatı, %16,2'sinin kendisi, %7,2'sinin jandarma %2,7'sinin ise Alo 183 tarafından ŞÖNİM'e yönlendirildiği tespit edilmiştir. ŞÖNİM'e başvuran kadınların, kurumdan hangi hizmetleri aldığına bakıldığında %55'inin farklı kurum kuruluşu yönlendirildiği ve tedbir kararı için müracaatta bulunulduğu, yönlendirilen kurumlar arasında %65,8'inin kadın konukevi olduğu görülmüştür.

Kadınların ŞÖNİM'den beklentilerine bakıldığında, kadınların hukuki destek ve adli yardım için kurumdan çıkmak istemedikleri görülmüştür. Avukat görüşmelerini kurumda gerçekleştirmek istemektedirler. İstihdama yönelik taleplerinin karşılanmasını, İŞKUR üzerinden para desteği ya da çocuk bakımıyla ilgili destek projelerinden daha fazla kadının yararlanmasını ayrıca psikolojik desteği de düzenli bir şekilde almak istedikleri görülmüştür.

SONUÇ

Şiddet, özünde eşitsiz güç ilişkileri temelinde, güçlü'nün güçsüze iradesini kabul ettirme biçimi olarak insanın, toplumsal yaşamdaki işlevselliğini, toplumsal huzuru ve refahı engelleyen, mücadele edilmesi gereken önemli bir hak ihlalidir. Özünde şiddet, sadece şiddet mağduru olanı değil, şiddet uygulayanı ve ona tanıklık eden de olumsuz etkilemekte, bireyleri güvensizleştirmekte, yaralamakta, güçlü ve sağlam aile bağlarının tesis edilmesini engellemektedir. Ayrıca bireylerin kapasitelerini geliştirmelerini ve toplumsal faydayı maksimize edebilmelerini engellemektedir. Dolayısıyla kadına yönelik şiddetin önlenmesi, sağlıklı toplumun inşa edilmesinde temel öncelikler arasındadır. Bu kapsamda literatürün ve araştırma bulgularının gösterdiği gibi şiddeti önlemek ve mücadele etmek için kadınların şiddet ortamından uzaklaşmalarını sağlayacak sosyal ve kurumsal destek mekanizmalarının ve kadınları güçlendirmeye yöne-

lik uygulamaların artırılmasına ihtiyaç vardır. Diğer yandan şiddet öğrenilerek, kanıksanarak bir sonraki kuşağa aktarılmakta, ebeveynlerinden şiddet gören bireyler, şiddeti kendi kurdukları aile içinde eşlerine ve çocuklarına uygulayabilmektedirler. Araştırma kapsamında katılımcıların çocuklarının %78,4'nün şiddete tanıklık ettiği bilgisi, şiddetin ilerleyen yıllarda daha da ciddileşebileceğini göstermektedir. Dolayısıyla şiddetle mücadele kapsamında şiddetle tanıklık eden çocuklara yönelik çalışmaların uzun soluklu planlanmasına ve uygulamaların genişletilmesine ihtiyaç vardır. Kadına yönelik şiddeti sarmalaştıran diğer bir neden de kadınların para getirici bir işte çalışmamalarıdır. Özel önlemlerle, politikalarla kadınların istihdam, eğitim olanaklarından yararlanma durumlarının artırılması, şiddetin önlenmesinde oldukça önemlidir. Kadınların şiddet ortamını terk edip, kendi yaşamlarını kurma yönünde uzun süreli psikolojik, ekonomik ve sosyolojik kurumsal desteklere ihtiyaç vardır.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Derya Şaşman Kaylı, Fatih Şahin; **Tasarım:** Derya Şaşman Kaylı; **Denetleme/Danışmanlık:** Derya Şaşman Kaylı, Fatih Şahin; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Derya Şaşman Kaylı; **Analiz ve/veya Yorum:** Derya Şaşman Kaylı, Fatih Şahin; **Kaynak Taraması:** Derya Şaşman Kaylı; **Makalenin Yazımı:** Derya Şaşman Kaylı, Fatih Şahin; **Eleştirel İnceleme:** Derya Şaşman Kaylı, Fatih Şahin.

KAYNAKLAR

- World Health Organization. Global and Regional Estimates of Violence Against Women: Prevalence and Health Effects of Intimate Partner Violence and Non-Partner Sexual Violence. Geneva: WHO Press; 2013. [Link]
- UN Women Global Database on Violence against Women [Internet]. © 2016 UN Women [cited 6.9.2019]. Available from: [Link]
- Altınay AG, Arat Y. Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet. 1. Baskı. İstanbul: Punto; 2007. [Link]
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadına Yönelik Şiddet Genel Müdürlüğü. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık; 2015. [Link]
- T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık; 2009. [Link]
- T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Eylem Planı (2007-2010). (Erişim tarihi: 03.06.2021) [Link]
- Resmî Gazete (17.3.2016, Sayı: 29656) sayılı Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik; 2016. [Link]
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. 2016 Yılı Faaliyet Raporu. Erişim tarihi: 31.10.2020. [Link]
- Kumcağız H, Aydın Avcı İ, Talay T, Gürkan S, Kinsiz DN. [The cases and needs of the women, as victims of violence, who consulted to Samsun center for preventing and monitoring violence]. Manas Sosyal Bilimler Araştırmalar Dergisi. 2018;7(2):401-14. [Link]
- Altıparmak İB. [The role of centers of violence against women in struggle for domestic violence against women: Ankara simple]. The Journal of Academic Social Science Studies. 2015;36:449-64. [Link]
- Finfgeld-Connett D, Johnson ED. Abused South asian women in westernized countries and their experiences seeking help. Issues Ment Health Nurs. 2013;34(12):863-73. [Crossref] [PubMed]
- Chan KL, Choi WM, Fong DY, Chow CB, Leung M, Ip P. Characteristics of family violence victims presenting to emergency departments in Hong Kong. J Emerg Med. 2013;44(1):249-58. [Crossref] [PubMed]
- Bender AK, Chalise N. Differentiating perceptions of intimate partner violence in Nepal. Int Soc Work. 2018;61(1):79-92. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Çaha H, Aydın ES. Değişen Türkiye'de Kadın: Türkiye'de Kadının Sosyo-Kültürel, Ekonomik ve Siyasal Durumu. 1. Baskı. İstanbul: KADEM; 2014.
- McCue ML. Domestic Violence: A Reference Handbook. Contemporary World Issues. 2nd ed. Santa Barbara, Calif.: ABC-CLIO; 2008.
- Tjaden P, Thoennes N. Prevalence and consequences of male-to-female and female-to-male intimate partner violence as measured by the national violence against women survey. Violence Against Women. 2000;6(2):142-61. [Crossref]
- Ehrensaft MK, Cohen P, Brown J, Smailes E, Chen H, Johnson JG. Intergenerational transmission of partner violence: a 20-year prospective study. J Consult Clin Psychol. 2003;71(4):741-53. [Crossref] [PubMed]
- Gracia E. Intimate partner violence against women and victim-blaming attitudes among Europeans. Bull World Health Organ. 2014;92(5):380-1. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Hataşita H, Hira K, Brykczynski KA, Anderson ET. Grassroots efforts of Japanese women to promote services for abused women. Nurs Health Sci. 2006;8(3):169-74. [Crossref] [PubMed]
- İpekten M. Evlilikte Kadına Yönelik Cinsel İstismar Şiddetin Belirlenmesi [Thesis]. İstanbul: Marmara Üniversitesi; 2006. [Link]
- Postmus JL, Hoge GL, Breckenridge J, Sharp-Jeffs N, Chung D. Economic abuse as an invisible form of domestic violence: a multicountry review. Trauma Violence Abuse. 2020;21(2):261-83. [Crossref] [PubMed]
- Kishor S, Johnson K. Profiling Domestic Violence: A Multi-Country Study. Studies in Family Planning. 2005;36(3):259-61. Erişim tarihi: 03.06.2021 [Crossref]
- Akshaya GV, Kannappan M. A study on marital rape in the Indian legal scenario. International Journal of Pure and Applied Mathematics. 2018;119(17):1089-100. [Link]
- Cengiz Özyurt B, Devci A. [The relationship between domestic violence and the prevalence of depressive symptoms in married women between 15 and 49 years of age in a rural area of Manisa, Turkey]. Türk Psikiyatri Dergisi. 2011;22(1):10-6. [Link]
- Çalışkan H, Çevik Eİ. [The determinants of violence against women: evidence from Turkey]. Balkan Journal of Social Sciences. 2018;7(14):218-33. [Link]
- Follingstad DR. Rethinking current approaches to psychological abuse: conceptual and methodological issues. Aggression and Violent Behavior. 2007;12(4):439-58. [Crossref]
- Hortaçsu N, Kalaycıoğlu S, Rittersberger-Tiliç H. Intrafamily aggression in Turkey: frequency, instigation, and acceptance. J Soc Psychol. 2003;143(2):163-84. [Crossref] [PubMed]
- Marshall LL. Psychological abuse of women: Six distinct clusters. Journal of Family Violence. 1996;11:379-409. [Crossref]
- Arias I, Pape KT. Psychological abuse: implications for adjustment and commitment to leave violent partners. Violence Vict. 1999;14(1):55-67. [Crossref] [PubMed]
- Dutton MA, Goodman LA, Bennett L. Court-involved battered women's responses to violence: the role of psychological, physical, and sexual abuse. Violence Vict. 1999;14(1):89-104. [Crossref] [PubMed]
- Pico-Alfonso MA. Psychological intimate partner violence: the major predictor of posttraumatic stress disorder in abused women. Neurosci Biobehav Rev. 2005;29(1):181-93. [Crossref] [PubMed]
- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve TÜBİTAK. Ankara; 2019. [Link]
- İktisadi Kalkınma Vakfı. AB Katılım Sürecindeki Türkiye'nin Kadın İstihdamı Karnesi. İstanbul; 2019. [Link]
- Adams AE, Beeble ML, Gregory KA. Evidence of the construct validity of the scale of economic abuse. Violence Vict. 2015;30(3):363-76. [Crossref] [PubMed]
- Postmus JL, Plummer SB, McMahon S, Murshid NS, Kim MS. Understanding economic abuse in the lives of survivors. J Interpers Violence. 2012;27(3):411-30. [Crossref] [PubMed]